



سامانه بازار مجازی معاملات مشتقه شرکت بورس کالای ایران، با فراهم آوردن بستری کاملاً مشابه بازار مشتقه، امکانی را فراهم می‌کند تا سرمایه‌گذاران و فعالان جدید بازار بدون نیاز به پرداخت هزینه و بدون تحمل ریسک‌های معاملات واقعی، مفاهیم و اصول معامله را بطور عملی فراگیرند. ساعات معاملاتی، آمار، قیمت‌های معامله شده، قیمت‌های تسویه پایان روز، قیمت‌های لحظه‌ای، حد نوسان قیمت روزانه و سایر اطلاعات در بازار مجازی کاملاً منطبق بر شرایط در بازار واقعی مشتقه است، گویی کاربر واقعاً در حال معامله در بازار مشتقه شرکت بورس کالای ایران است. از دیگر امکانات این سامانه، امکان مشاهده لحظه‌ای بازدهی سرمایه‌گذاری و میزان سود یا ضرر محقق شده (فرضی) است.

۱. تفاوت های مهم بازار مجازی مشتقه با بازار واقعی مشتقه بورس کالای ایران چیست؟

انتخاب کارگزار، ارائه مدارک احراز هویت و دریافت کد معاملاتی:

با توجه به مجازی بودن بازار معاملات مجازی قراردادهای مشتقه، نیازی به انتخاب کارگزار و ارائه مدارک هویتی به وی وجود ندارد و مشتریان تنها از طریق لینک vdex.ir و vdex.ime.co.ir قادر به ثبت نام و تشکیل حساب کاربری خود هستند. در صورتی که مشتری در بازار واقعی جهت دریافت کد معاملاتی معاملاتی می‌بایست به کارگزار مراجعه و ارائه مدارک احراز هویت، درخواست کد کند.

- افتتاح حساب عملیاتی در بانک‌های عامل (سامان یا ملت):

با توجه به مجازی بودن بازار مجازی معاملات مشتقه و اینکه کلیه مبالغ سرمایه‌گذاری نیز مجازی است، نیازی به افتتاح حساب واقعی در بانک‌های عامل وجود ندارد. لیکن برای فعالیت در بازار واقعی، مشتری در فرآیند درخواست کد، موظف به اعلام دو حساب بانکی نیز می‌باشد.

- انجام تراکنش‌های بانکی و واریز مبالغ سود یا زیان:

از آنجایی که در معاملات مجازی حساب بانکی وجود ندارد، مبالغ سود و زیان مشتری فقط به صورت مجازی محاسبه می‌شود و در حساب عملیاتی مجازی وی تأثیرگذار و قابل مشاهده خواهد بود. لیکن در

معاملات واقعی پس از پایان بازار، مبلغ سود یا زیان به حساب بانکی مشتری واریز یا از آن کسر خواهد شد.

- ریسک معاملات:

بدیهی است به دلیل عدم وجود کد معاملاتی، حساب عملیاتی و مبالغ حقیقی سرمایه‌گذاری در بازار مجازی، معاملات آن بدون ریسک و صرفاً جهت تمرین و آمادگی فعالان جهت ورود به بازار خواهد بود.

- تسویه معاملات:

در بازار مجازی تسویه لحظه‌ای و براساس قیمت بهترین سفارش انجام می‌شود، بدین مفهوم که با توجه به ماهیت تفاوت قیمت موقعیت‌های باز اخذ شده با قیمت سرخط (بهترین سفارش) در نماد معاملاتی مربوطه، مشتری در هر لحظه قبل از پایان معاملات At Risk یا Margin Call خواهد شد، لذا با توجه به اعلام وضعیت لحظه‌ای، در صورت At Risk یا Margin Call بودن، مشتری قادر به اخذ موقعیت‌های جدید نخواهد بود. سپس در پایان بازار معاملات مشتری براساس قیمت تسویه کشف شده تسویه و وضعیت نهایی مشتری از نظر Margin Call یا At Risk بودن مشخص خواهد شد. اما در بازار واقعی، در هر لحظه از جلسه معاملاتی، معاملات مشتری تسویه نمی‌شود لذا مشتری با توجه به موجودی حساب بانکی خود و بدون در نظر گرفتن مبلغ تسویه لحظه‌ای می‌تواند اقدام به اخذ موقعیت کند و فقط در پایان بازار است که وضعیت وی مشخص خواهد شد.

- وجه تضمین اولیه و اعلام وضعیت At Risk یا Margin Call:

چه در بازار مجازی و چه در بازار معاملات واقعی، با اخذ موقعیت در هر قرارداد آتی و متناسب با سایر موقعیت‌های مشتری، وجه تضمین اولیه در حساب عملیاتی بلوکه خواهد شد و در صورت تحمل زیان و کاهش موجودی حساب به کمتر از مبلغ وجه تضمین اولیه متناسب با موقعیت‌های باز مشتری، اصطلاحاً At Risk خواهد شد. در صورت کاهش موجودی حساب مشتری به کمتر از ۷۰ درصد مبلغ وجه تضمین اولیه، اصطلاحاً مشتری Margin Call خواهد شد. تنها تفاوت بازار مجازی و واقعی در این خصوص، این است که در بازار مجازی مشتری در وضعیت At Risk یا Margin Call، قادر به اخذ موقعیت جدید در همان روز معاملاتی نیست و این وضعیت با توجه به ماهیت تفاوت قیمت موقعیت باز اخذ شده با قیمت سرخط در هر لحظه است ولی در بازار واقعی، وضعیت مشتری با توجه به قیمت تسویه کشف شده در پایان بازار و بعد از ساعت معاملاتی مشخص می‌شود، لذا محدودیت‌های مذکور از روز کاری بعد برای وی اعمال خواهد شد.

در صورت Margin Call شدن در بازار مجازی، مشتری تا ساعت ۱۱ روز کاری بعد فرصت دارد موقعیت خود را ببندد در غیر این صورت موقعیت باز وی به صورت خودکار با قیمت سرخط بسته خواهد شد.

- کارمزد معاملاتی:

در بازار معاملات مجازی، مبلغ کارمزد به صورت مجازی محاسبه می‌شود

و از موجودی مجازی مشتری در لحظه انجام معامله کسر می‌گردد. در معاملات واقعی، این مبلغ از موجودی حساب بانکی مشتری در پایان هر روز کسر خواهد شد.

- تسویه فیزیکی:

بدیهی است در بازار مجازی، معاملات در سررسید معاملاتی به پایان می‌رسد و تمامی موقعیت‌های باز تسویه نقدی می‌شوند و هیچگونه تحویل فیزیکی کالا انجام نخواهد شد لیکن قوانین مربوط به گواهی آمادگی تحویل و فرآیند تحویل فیزیکی اجرا نخواهد شد. اما در بازار واقعی مشتریان موظف به ارائه گواهی آمادگی تحویل در روز کاری قبل از سررسید می‌باشند و همچنین در صورت عدم ایفاء تعهدات مربوط به فرآیند تحویل، جریمه خواهند شد.

۲. نحوه ورود و عضویت در سامانه بازار مجازی چیست؟

عضویت فقط از طریق سایت رسمی شرکت بورس کالای ایران امکان پذیر می‌باشد، پس از تکمیل اطلاعات مربوطه از طریق لینک vdex.ir و vdex.ime.co.ir کد فعالسازی به شماره تلفن همراه اعلام شده پیامک و حساب کاربری فعال خواهد شد.

۳. بازار مجازی معاملات مشتقه در حال حاضر معاملات چه دارایی‌هایی را شامل می‌شود؟

در شروع راه اندازی این بازار، فقط شامل معاملات قراردادهای آتی سکه طلا می‌شود.

۴. مزایای فعالیت در بازار مجازی نسبت به بازار واقعی مشتقه چیست؟

این بازار شرایطی را فراهم می‌آورد تا فعالان بازار سرمایه، بدون نیاز به کارگزار، بدون نیاز به افتتاح حساب عملیاتی، بدون مواجهه با ریسک‌های سرمایه‌گذاری و بدون پرداخت هیچ هزینه‌ای در این بازار فعالیت نمایند. بازار مجازی با محیطی شبیه بازار واقعی، امکان آموزش و یادگیری در محیطی شبیه سازی شده را برای فعالان فراهم می‌آورد.

۵. مخاطبان اصلی این بازار چه کسانی می‌باشند؟

کلیه مشتریان حقیقی و حقوقی که قبل از ورود به بازار واقعی نیاز به یادگیری، آشنایی با مفاهیم و تمرین جهت کسب آمادگی لازم دارند، می‌توانند در این بازار فعالیت نمایند.

با توجه به اینکه مفاهیم موجود در این بازار تقریباً به طور کامل مشابه مفاهیم بازار آتی می‌باشد، در ادامه به برخی سوالات متداول مربوط به بازار آتی پرداخته شده است.

۶. قراردادهای آتی چیست؟

قرارداد آتی، که مبنای راه اندازی بازار سامانه بازار مجازی فعلی می‌باشد، قراردادی است که براساس آن فروشنده متعهد می‌شود در سررسید مشخصی (مثلاً اسفند ماه ۹۶)، مقدار معینی از کالای مشخص را (مثلاً ۱۰ سکه طلا) به قیمت مشخص بفروشد و در مقابل، طرف دیگر قرارداد متعهد می‌شود همان کالا با همان مشخصات را در همان سررسید مشخص بخرد.



بازار مجازی معاملات مشتقه



شرکت بورس کالای ایران
(سهامی عام)

مشتری به اندازه ای متحمل زیان شود که موجب گردد موجودی حساب وی کمتر از ۷۰ درصد مبلغ وجه تضمین اولیه به ازای هر قرارداد شود، مشتری اصطلاحاً Margin Call شده و در این حالت می بایست وجه تضمین جبرانی را به حساب خود واریز کند یا بخشی از موقعیت های خود را در بازار ببندد (مثلاً اگر قبلاً موقعیت خرید داشته نسبت به اتخاذ موقعیت فروش اقدام نماید) به طوری که مبلغ وجه تضمین اولیه به ازای هر قرارداد در حساب وی موجود باشد.

۱۲. تخفیف بین سررسید در قراردادهای آتی چیست؟

در صورتی که مشتری اقدام به اخذ موقعیت تعهدی خرید در یک سررسید (مثلاً خرید ۱۰ سکه به سررسید تیر ۹۶) نماید، می تواند به همان تعداد و با همان مبلغ وجه تضمین اولیه در سررسیدی دیگر (مثلاً فروش ۱۰ سکه به سررسید شهریور ۹۶) موقعیت تعهدی فروش اخذ نماید (و بالعکس). در واقع بیشینه موقعیت های تعهدی باز خرید و یا فروش معیار اخذ وجه تضمین اولیه خواهد بود.

۱۳. چگونه می توانم وارد بازار قراردادهای آتی واقعی شوم؟

افراد حقیقی یا حقوقی برای شروع فعالیت در بازار معاملات قراردادهای آتی، ابتدا باید به یکی از شرکت های کارگزاری دارای مجوز معاملاتی قراردادهای آتی، مراجعه و درخواست کد کنند. پس از ارائه مدارک لازم، شرکت کارگزاری مربوطه مدارک مشتری را به بورس ارسال می کند و ظرف مهلت مشخصی، کد معاملاتی قراردادهای آتی برای مشتری صادر خواهد شد.

۱۴. چگونه کارگزار مناسب برای فعالیت در قراردادهای آتی واقعی انتخاب کنم؟

لیست واسامی شرکت های کارگزاری دارای مجوز معاملات قراردادهای آتی (کارگزاریانی که می توانید از طریق آن ها اقدام به خرید و فروش قرارداد آتی نمایید) و مجوز معاملات برخط قراردادهای آتی (کارگزاریانی که می توانید از طریق آن ها سامانه معاملات برخط (آنلاین) دریافت و شخصاً خرید و فروش نمایید) در سایت شرکت بورس کالای ایران در بخش ذینفعان و زیربخش مجوزها (<http://www.ime.co.ir/Licenses.html>) درج شده است.

۷. کف و سقف میزان سرمایه گذاری (فرضی) در بازار مجازی چقدر است؟

کاربر پس از عضویت در بازار مجازی، می تواند مبلغ سرمایه (وجه تضمین) خود را یکی از مبالغ ۵، ۱۰، ۲۰ و یا ۵۰ میلیون تومان انتخاب نماید که این مبلغ در حساب وی شارژ می شود. بدیهی است مبلغ انتخابی، مبلغی فرضی است و نیاز به پرداخت هیچ وجهی نیست. گفتنی است برای معامله هر قرارداد آتی، متناسب با تعداد موقعیت های اخذ شده توسط مشتری، بخشی از مبلغ سرمایه گذاری فوق، تحت عنوان وجه تضمین اولیه در حساب مشتری، بلوکه می شود. در بازار مجازی این مبلغ دقیقاً معادل وجه تضمین اولیه موجود در قراردادهای آتی خواهد بود.

۸. ساعات و روزهای انجام معامله به چه صورت است؟

همانند بازار واقعی مشتقه، در بازار مجازی مشتقه نیز همه روزه از شنبه تا چهارشنبه از ساعت ۱۰ الی ۱۹ و پنج شنبه ها از ساعت ۱۰ الی ۱۶ امکان انجام معاملات قراردادهای آتی وجود دارد.

۹. مفهوم موقعیت تعهدی خرید و موقعیت تعهدی فروش چیست؟

موقعیت تعهدی خرید: فردی که در بورس قرارداد آتی را می خرد و خود را متعهد به خرید دارایی پایه در تاریخ معینی می نماید، اصطلاحاً موقعیت تعهدی خرید اخذ کرده است. این شخص اگر تا تاریخ سررسید این موقعیت را حفظ نماید ضرورتاً باید کل ارزش دارایی پایه را پرداخت نماید و کالا را تحویل بگیرد.

موقعیت تعهدی فروش: اصطلاحاً گفته می شود کسی که در بورس، قرارداد آتی را به فروش می رساند، خود را به تحویل دادن دارایی پایه براساس در تاریخ معینی در آینده متعهد می نماید. اگر این فرد تا تاریخ سررسید قرارداد این موقعیت را حفظ نماید ضرورتاً باید دارایی پایه را در قبال اخذ قیمت آن، تحویل دهد.

۱۰. چگونه وقتی دارایی پایه را در اختیار ندارم اقدام به اخذ موقعیت تعهدی فروش کنم؟

موقعیت های خرید و فروش اخذ شده توسط مشتریان در بازار قراردادهای آتی به صورت تعهدی می باشد. بدین مفهوم که کسی که موقعیت فروش اخذ کرده است خود را متعهد به فروش دارایی در سررسید کرده و لزوماً نیازی به داشتن دارایی در زمان اخذ موقعیت نیست.

۱۱. مفهوم Margin Call و At Risk چیست؟

به ازای اخذ هر قرارداد جدید می بایست یک وجه تضمین اولیه در حساب مشتری موجود باشد. این مبلغ در پایان هر روز و در فرایند تسویه روزانه معاملات تعدیل می شود، بدین مفهوم که در صورتی که معاملات انجام شده در طی روز منجر به کسب سود شود، این مبلغ به وجه تضمین اضافه می شود ولی در صورتی که معاملات انجام شده در طی روز به نحوی باشد که مشتری متحمل زیان شود، مبلغ زیان از حساب وجه تضمین وی کسر و اصطلاحاً مشتری At Risk خواهد شد. در صورتی که

www.ime.co.ir